

cantem els 100 anys d'Estellés

Cor de la Societat Musical Lira Castellonera
Sixto Franco Llopis, director

dissabte, 11/01/25

19.30 h

Teatre Ideal

Programa de mà i
lletra dels poemes.

Societat Musical
Lira Castellonera

Ani de col·laboració de la Conselleria
d'Ensenyament i Recerca de Castelló

**SEMPRE
TEUA**

La teua llengua

Ajuntament
de Castello

dissabte, 11-01-25 / 19.30 / Teatre Ideal

cantem els 100 anys d'Estellés

Cor de la Societat Musical Lira Castellonera
Sixto Franco Llopis, director

PROGRAMA

- Professió del vell roder *Héctor Valero*
- M'agraden molt les albergínies
(recita: *Ricard Navarro*) *Mariona Vila*
- M'aclame a tu *Ovidi Montllor, arranj. Miquel Juan*
- Els amants
(recita: *Eduardo Benetó*)
- Homenatge a Teresa *Ovidi Montllor, arranj. E. Talamantes*
(recita: *Elena Gregori*)
- Ací em pariren i acíestic
(recita: *Tobies Grimaltos*)
- Jo t'he mirat, amant *Ernesto Talamantes*
- Aquest amor *Ernesto Talamantes*
- Himne a la mare de Déu dels Dolors *J. Climent*
- Coral romput
(recita: *Eduardo Benetó*)
- La cançó de les dones *Rafael Estrada*
(canta: *Rafael Estrada*)
- Assumiràs la veu d'un poble *Rafael Estrada*
(canta: *Rafael Estrada*, recita: *Eduardo Benetó*)
- La rosa de paper *Miquel Juan*
(recita: *Andreu Puertos*)

LLETRA DELS POEMES CANTATS I RECITATS

PROFESSIÓ DE VELL RODER

L'inventari clement, III

A mi m'agrada el vi
de les tavernes,
el vi potent del camí.
Ai de mi!
A mi m'agrada el vi
que em tomba d'una empenta
a meitat del camí.
Ai de mi!
A mi m'agrada el vi de les tavernes,
que m'és un vi i un camí.
Ai de mi!

M'AGRADEN MOLT LES ALBERGÍNIES

Horacianes (L)

M'agraden molt les albergínies
M'agraden molt les albergínies
i tu les fas molt bé,
exactament les deixes en el seu punt sucós d'oli i farina.
És una delícia de les dents,
com abans ho és de la mirada,
en llesques com palaies,
gustosament se'm desfan a la llengua.

Demore el got de vi per fruir-lo més.

Per aquestes belles i molt agradables albergínies
que tu m'has enllestit
faria l'única cosa que no pensava fer:
casar-me, casar-me, és clar, amb tu.

Allarga'm el pitxer.
Gràcies.

M'ACLAME A TU

Mural del País Valencià, XII, XIII

M'aclame a tu mare de Terra sola,
arrape als teus genolls amb ungles brutes,
invoque un nom o secreta consigna,
mare de pols, segrestada esperança.

Mentre el gran foc o la ferocitat
segueix camins, segueix foscos camins,
m'agafe a tu, al que més estimava,
i cante el jorn del matí il·limitat.
El clar camí, el pregon idioma,
un alfabet fosforescent de pedres,
un alfabet sempre amb la clau al pany,
el net destí, la sendera de llum.
Sempre a la nit il·luminat enter,
un bell futur, una augusta contrada,
seràs el rent que fa pujar el pa,
seràs el sol i seràs la collita.
Seràs la fe i la medalla oculta,
seràs l'amor i la ferocitat,
seràs la clau que obri tots els panys,
seràs la llum, la llum il·limitada.
Seràs confí on l'aurora comença
seràs forment, escala il·luminada.
Seràs l'ocell i seràs la bandera,
l'himne fecund del retorn de la pàtria,
tot esquinçat de l'emblema que puja,
seràs l'ocell i seràs la bandera.
Jo pujaré piament els graons
i en arribar al terme entonaré
el prec dels vents que em retornaves sempre.

ELS AMANTS

Llibre de meravelles

No hi havia a València dos amants com nosaltres.
Feroçment ens amàvem del matí a la nit.
Tot ho recorde mentre vas estenent la roba.
Han passat anys, molt anys; han passat moltes coses.
De sobte encara em pren aquell vent o l'amor
i rodolem per terra entre abraços i besos.
No comprenem l'amor com un costum amable,
com un costum pacífic de compliment i teles
(i que ens perdone el cast senyor López-Picó).
Es desperta, de sobte, com un vell huracà,
i ens tomba en terra els dos, ens ajunta, ens empeny.
Jo desitjava, a voltes, un amor educat
i en marxa el tocadiscos, negligentment besant-te,
ara un muscle i després el peço d'una orella.
El nostre amor es un amor brusc i salvatge
i tenim l'enyorança amarga de la terra,
d'anar a rebolcons entre besos i arraps.
Què voleu que hi faça! Elemental, ja ho sé.
Ignorem el Petrarca i ignorem moltes coses.
Les Estances de Riba i les Rimas de Bécquer.

Després, tombats en terra de qualsevol manera,
comprenem que som bàrbars, i que això no deu ser,
que no estem en l'edat, i tot això i allò.

No hi havia a València dos amants com nosaltres,
car d'amants com nosaltres en son parits ben pocs.

HOMENATGE A TERESA

Com un record d'infantesa
Sempre recordaré
A la Teresa
Ballant el vals
Potser fou l'últim fet
Amb algú que estimés
Abans que un bombardeig
La tornés boja
Tots els xiquets la seguíem
I en un solar apartat
Ens instruïem
Al seu voltant
Mig descabellonada
Ens mostrava les cuixes
I ens donava lliçons
D'anatomia
Ella ens va dir d'on veníem
I que els reis de l'Orient
No existien
Ni llops ni esperits
Ens parlava de l'amor
Com la cosa més bonica
I preciosa
Sense pecats
Ens ensenyà a ballar
A cantar i a estimar
D'això ella era
La que més sabia
Amb una floreta al seu cap
I un mocador negre al coll
I faldes llargues
I un cigarret
Vas ser la riota dels grans
I la mestra més volguda
Dels infants
Ara de gran comprenc
Tot el que per tu sent
I et llence un homenatge

Als quatre vents
Com un record d'infantesa
Sempre et recordaré a tu
Teresa
Ballant el vals

ACÍ EM PARIREN I ACÍ ESTIC

Llibre de meravelles

Ací em pariren, ací estic.
I com que em passen certes coses,
ací les cante, ací les dic.

Ací em pariren, ací estic.
Ací treballe i done besos.
Ací agonitze i ací em ric.

Ací defense unes collites.
Deu veritats i quatre mites.

Ací em pariren i ací estic,
pobre de béns i ric de dies,
pobre de versos, d'afanys ric.

Cante l'amor i les parelles
que viuen, beuen i se'n van.
Cante un amor de contraban.
Cante l'amor, cante els amants.
No sé tampoc si açò són cants.
Dic les coses que vénen, van,
tornen un dia, altre se'n van,
l'esperança de contraban.

JO T'HE MIRAT, AMANT

Mural del País Valencià

Jo t'he mirat, amant, des d'una torre,
i t'he sentit molt meua als teus carrers,
entre les gents, entre les fulles, entre
l'alba que neix i una brisa a les teles.

Jo t'he mirat com mariner amant
des de la mar, com línia d'amor,
i he cantat el meu cant a la popa,
deixant que el cor donàs el darrer vers.

Jo t'he mirat, amant, com llaurador
vinclat al solc per on arriba el dia
i he enyorat finestres i balcons.

Jo t'he mirat, amant, amb ulls de cec,
tot recorrent un per un els carrers
on vaig sentir la primera delícia.

Jo, desterrat, amb la paraula trèmula,
enyore uns béns que m'omplien les mans,
i em veig les mans molt riques d'aquells béns
que vaig tenir, vivents entre els meus dits.
Jo, desterrat, enyore carrers, places,
enyore un temps que ja és passat per sempre,
com navegant que intenta, riu amunt,
reviure uns fets, reviure una delícia.
No tornaré, però et recorde sempre,
amb ulls a punt de descobrir-te el cos,
amb ulls amants, nit i dia desperts.
Entra una llum, i entrava de puntetes
com una amant que no vol despertar-te,
i jo la veig com s'acosta al meu llit.

AQUEST AMOR

HAMBURG

Aquest amor que fa un any em va prendre
i mai no he dit i en silenci em prospera,
pense sovint que ha de matar-me un dia.
Car el secret, que gelosament guardo,
arriba més enllà del sentiment,
i el pensament l'ha habitat i poblat.
No puc ja més, repetiria encara;
però l'amor no em deixa mai, cruel,
i em trobe a gust dessota el seu domini,
sabent, com sé, que ha de matar-me un dia,
molt lentament, corcant-me a poc a poc.
La meua mort, mai espectacular,
m'ha d'arribar d'una lenta creixença:
va madurant a les meues entranyes,
exactament com madura l'amor.

HIMNO A LA VIRGEN DE LOS DOLORES

1ª estrofa

Reina y Señora,
rosa del cielo,
a ti se aclama
con devoción
la fe de siglos
de todo el pueblo
de Villanueva
de Castellón.
A ti te canta
y en ti confía,
fuente de gracia,
lumbre del día,
madre amorosa
que en todo instante
das el consuelo.
Rosa fragante,
puerta del cielo.

COPLA

Alegría de los campos,
amorosa madre y guía,
consuelo de nuestros llantos
y celestial compañía.
Custodia de nuestras casas
y fe de nuestros mayores,
jardín de nuestra esperanza,
Señora de los Dolores.

2ª estrofa

La voz del pueblo
se hace canción,
se hace suspiro,
se hace oración
para pedirte
que ampires siempre
a Villanueva
de Castellón.

HIMNE A LA MARE DE DÉU DELS DOLORS

1r paràgraf

Reina i Senyora,
rosa escollida,
excelsa Mare
sou dels Dolors.
A vós s'aclama
la fe de segles
de tot el poble
de Castelló.
A cor vos canta
i en vós confia,
font de la gràcia,
llum del migdia,
mare amorosa,
sou la mà tendra
que ens aconsola.
Mística rosa,
cèlica porta.

COBLA

Admirable mare santa
d'esta terra ufanosa,
el pobre també vos canta,
perquè sou molt generosa.
Custòdia de cada casa,
salut en la malaltia,
jardí fragant d'esperança,
Senyora de l'Alegria.

2ª estrofa

La veu del poble
es fa bell càntic,
per vós sospira,
és prec d'amor,
per demanar-vos
que empareu sempre
tota la vila
de Castelló.

Esta és una versió valenciana de l'Himne que hauria estat del gust del seu autor, *Vicent Andrés i Estellés*; no tant per la seua qualitat literària sinó per estar escrita en la nostra llengua. La vaig fer ja fa uns quants anys amb l'ajuda inestimable de la meua amiga i poetessa *Paz Mínguez*. Esperem que algun dia pugam resar i cantar als nostres patrons amb la mateixa llengua que vam aprendre en les nostres llars.

F. Xavier Martí.

CORAL ROMPUT

La clau que obri tots els panys, II
A Salvador Espriu
-1-

Si com l'infant que sap pel carrer seu
prou bé anar...
Ausiàs March.

Una amable, una trista, una petita pàtria,
entre dues clarors, de comerços antics,
de parelles lentíssimes, d'infants a la placeta,
de nobles campanades i grans llits de canonge,
d'una certa grogor de pianos usats,
mentrestant la humitat amera l'empedrat
-hi ha fulles de lletuga espargides per terra-,
la conca entre les cames, el rosari en família,
la corda de l'escala -el carrer de la Mar,
el carrer del Miracle- i la filla major
brodant inicials conjugals al coixí,
l'avi de cos present entre quatre brandons,
els corcons de la taula. Una lenta tristesa,
un amor, unes llàgrimes, una pobra nostàlgia.
He tornat. Feia temps que no havia tornat.
Les rajoletes blanques, una olor de pinassa.
Entre dues clarors recórrec uns carrers.
Sé que t'he de trobar avui, demà -no sé.
Tampoc no ho vull saber. No voldria saber-ho.
Sentiria aleshores una tristesa horrible.
T'he despullat de tot allò que m'agradava.
De tot allò només et queda l'alegria.
Jo només busque en tu l'alegria de viure.
Només aquella joia. Només, només, només!
Ara que estic a punt d'estar més trist que mai.
Ara que em resistesc dèbilment a estar trist.
Ara que només tinc ganes d'estar alegre,
ara que aquest desig és l'únic que em sosté
mentre vaig, vinc i torne i calle i no dic res.
Recórrec uns carrers, entre dues clarors,
i sent el veïnat ocult de l'alegria
i en girar un cantó crec que em vaig a morir.
Senyals, només, de tu. Les parelles lentíssimes,
esperances encara. Jo sé que t'he de veure.
Em resistesc a creure que tot ho he perdut ja,
que he perdut el meu dret, vull dir, a l'alegria,
que he perdut el meu dret, vull dir, a tu, a la teua
companyia, a la teua alegria de viure.
Ho he perdut tot, però no t'he perdut encara.
Encara vius, oh tu. Encara vius -i et sé.
Pel dia fou mercat. Només hi ha olor de peix,

una humitat, per terra, bruta i apegalosa.
Era alegre estimar-se. Afirmativament
anàvem pels carrers, entre éssers i coses.
La vida era un carrer amb camions i nuvis
i xiquets i llençols estesos als balcons,
i per damunt de tot un enrenou de ferros
i de xiulits de trens que anaven i venien.
Hi havia l'home aquell que venia diaris,
i la xica, de blanc, assetjada per tots.
Hi havia el Monestir de Santa Clara en l'aire...

LA CANÇÓ DE LES DONES

Taula parada, 5

Cante per tu, cosa fina,
un canteret d'aigua clara,
tendra com un julivert,
per l'amor atarantada.

I cante també per tu,
per a la dona casada,
que baixa a la botigueta
i duu una grenya a la cara.

Cante per totes les dones
la cançó que més m'agrada.
Cante per tu, mare meua
i cante amb molta esperança.

Amb un amor infinit,
triant ben bé la paraula,
i pegant-li foc després
amb el llumí de la ràbia.

Perquè les dones treballen
i mantenen l'esperança,
i per si algun dia ve
tenen la taula parada.

Elles no saben qui esperen,
però esperen i això basta,
i damunt la taula posen
un plat i un got d'aigua clara.

ASSUMIRÀS LA VEU D'UN POBLE

Llibre de meravelles

Assumiràs la veu d'un poble,
i serà la veu del teu poble,
i seràs, per a sempre, poble,
i patiràs, i esperaràs,
i aniràs sempre entre la pols,
et seguirà una polseguera.
I tindràs fam i tindràs set,
no podràs escriure els poemes
i callaràs tota la nit
mentre dormen les teues gents,
i tu sols estaràs despert,
i tu estaràs despert per tots.

No t'han parit per a dormir:
et pariren per a vetlar
en la llarga nit del teu poble.

Tu seràs la paraula viva,
la paraula viva i amarga.

Ja no existiran les paraules,
sinó l'home assumint la pena
del seu poble, i és un silenci.

Deixaràs de comptar les síl·labes,
de fer-te el nus de la corbata:
seràs un poble, caminant
entre una amarga polseguera,
vida amunt i nacions amunt,
una enaltida condició.

No tot serà, però, silenci.
Car dirà la paraula justa,
la diràs en el moment just.
No diràs la teua paraula
amb voluntat d'antologia,
car la diràs honestament,
iradament, sense pensar
en ninguna posteritat,
com no siga la del teu poble.

Potser et maten o potser
se'n riguen, potser et delaten;
tot això són banalitats.

Allò que val és la consciència
de no ser res si no s'és poble.
I tu, greument, has escollit.

Després del teu silenci estricta,
camines decididament.

LA ROSA DE PAPER

Taula parada, 2

Ella tenia una rosa,
una rosa de paper,
d'un paper vell de diari,
d'un diari groc del temps.

Ella volia una rosa,
i un dia se la va fer.
Ella tenia una rosa,
una rosa de paper.

Passaren hivern i estiu,
la primavera també,
també passà la tardor,
dies de pluja i de vent.

I ella tenia la rosa,
una rosa de paper.
Va morir qualsevol dia
i l'enterraren després.

Però al carrer on vivia,
però en el poble on visqué,
les mans del poble es passaven
una rosa de paper.

I circulava la rosa,
però molt secretament.
I de mà en mà s'hi passaven
una rosa de paper.

El poble creia altra volta
i ningú no va saber
què tenia aquella rosa,
una rosa de paper.

Fins que un dia d'aquells dies
va manar l'ajuntament
que fos cremada la rosa,
perquè allò no estava bé.

Varen regirar les cases:
la rosa no aparegué.
Va haver interrogatoris;
ningú no en sabia res.

Però, com una consigna,
circula secretament
de mà en mà, per tot el poble,
una rosa de paper.